

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра психології, педагогіки та соціології

Затверджено

Науково-методичною радою Університету,

протокол від «18» вересня 2022 № 7

Голова НМР С.А. Супруненко

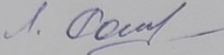
Робоча програма
навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ ЦІННОСТЕЙ»
(за білігнвальною методикою)

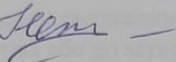
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної та заочної форм навчання)

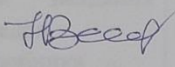
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Психологія. Психологія бізнесу»
статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» складена на основі освітньо-професійної програми «Психологія. Психологія бізнесу», затвердженої Вченою радою Університету 26 квітня 2021 року, протокол №5.

Укладач: Л.В. Романюк, професор кафедри психології, педагогіки та соціології

Рецензенти: О.О. Нежинська, к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та соціології

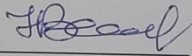
 Н.І. Зикун, д. н. із соц. комунікацій, професор, в.о. декана факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Гарант освітньої програми Л.В. Романюк, доктор наук психологічних наук, професор, професор кафедри психології, педагогіки та соціології

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою психології, педагогіки та соціології, протокол від «2» серпня 2022 №1

В.о. завідувача кафедри І.О. Петухова, к пед. н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту, протокол від «11» серпня 2022 р. №1

Голова вченої ради Н. І. Зикун
в. о. декана, д. н. із соц. ком., професор

Завідувач сектору навчально-методичного С.В. Меднікова
Забезпечення освітнього процесу

Реєстраційний № _____

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри психології, педагогіки та соціології

Протокол від 02.08. 2022р. №1

Укладач: Романюк Л.В.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни (протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП
2022-2023	02.08.2022	1	Петухова І.О.	Романюк Л.В.

ЗМІСТ

1. Передмова.....	5
2. Опис навчальної дисципліни	7
2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.....	7
2.2. Результати навчання.....	8
2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни.....	8
2.4. Структура навчальної дисципліни.....	9
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	10
4. Критерії оцінювання.....	21
5. Засоби оцінювання.....	26
6. Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролів.....	27
7. Рекомендована література	29

1. ПЕРЕДМОВА

Цінності займають найважливіше місце в житті людини і суспільства, оскільки саме вони характеризують власне людський спосіб і стиль життя. Особливу значущість проблема цінностей набуває в умовах вибору між цінностями і антицінностями адже сучасна людина часто є індивідом «за волею долі». Обмеженість у власних ресурсах і особиста відповідальність за результати прийнятих рішень – це предмет її власного, особистого вибору. При цьому суттєву допомогу людині покликані надавати професійні психологи, що й вимагає від них глибокого розуміння психології цінностей.

Психологія цінностей як навчальна дисципліна послуговується знаннями й багатьма методологічними прийомами філософії (аксіології), соціології (соціології цінностей) та історії психології, загальної і соціальної психології, психології особистості, практичної психології, вікової і педагогічної психології, економічної психології, психології бізнесу. Одночасно вона є високоефективним доповненням до даних курсів й збагачує всі спеціальні дисципліни магістерського рівня підготовки.

Навчальна дисципліна «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) відноситься до навчальних дисциплін обов'язкового компоненту освітньої програми професійної підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 053«Психологія» ОПП «Психологія. Психологія бізнесу».

Мета навчальної дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою): забезпечити розуміння студентами основних завдань психології цінностей як науки і практики та її значення в роботі психолога, психологічних особливостей цінностей у сфері бізнесу, сприяння їх вибору і функціонуванню.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглиблення знань студентів з специфіки психології цінностей людини і суспільства через аналіз проблематики загальної теорії цінностей і її найважливіших категорій;
- знайомство з основними напрямками досліджень цінностей у вітчизняній і зарубіжній психології;
- освоєння проблеми становлення цінностей особистості, її ціннісних орієнтацій, зміни традиційних цінностей і духовного світу;
- поглиблення розуміння студентами становлення як властивості відкритих ціннісних систем у просторі, де цінності від смислів генеруються синергією, що цінності відкритості до змін є основою людського розвитку;
- освоєння психологічної діагностики становлення цінностей особистості і особливостей особистості бізнесмена;
- сприяння творчому використанню знань, умінь і навичок, отриманих в ході вивчення курсу в повсякденних життєвих ситуаціях і професійній діяльності в сфері бізнесу.

Методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні, наочні, практичні методи;
  - індуктивний та дедуктивний методи;
  - творчі, проблемно-пошукові методи;
  - індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача, самостійна робота.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
  - методи стимулювання інтересу до навчання;
  - методи стимулювання обов'язку та відповідальності.
3. Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
  - метод усного контролю;
  - письмовий контроль;
  - тестові методи;
  - контрольна перевірка;
  - екзамен.

Форми організації занять: лекції, семінарські заняття, індивідуальна й самостійна робота; робота в мережі Internet, тестування, розробка схеми переговорів, участь у групових дискусіях та моделювання й розв'язання професійних ситуацій.

Форми навчання: денна, заочна.

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Метою поточного контролю є перевірка у здобувачів вищої освіти рівня набутих знань та умінь на лекціях, семінарських заняттях та шляхом самостійного вивчення програмного матеріалу. Поточний контроль здійснюється персоніфікованим оцінюванням роботи кожного здобувача вищої освіти. Структура поточного контролю враховує особливості заочної форми навчання.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу дисципліни складає 100 балів.

У поточному контролі знань студентів із дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) оцінюванню підлягають наступні обов'язкові елементи:

1. Системність і активність роботи на семінарських заняттях.
2. Виконання модульних завдань.

Оцінка системності і активності роботи на семінарських заняттях передбачає контроль:

- 1) рівня знань, продемонстрованого студентами у їх виступах чи відповідях на семінарських заняттях;
- 2) результатів виконання і захисту контрольних робіт чи інших завдань, винесених на певне семінарське заняття.

Підсумковий контроль знань: екзамен.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Кількість модулів – 2	Спеціальність: 053 «Психологія» ОПП «Психологія. Психологія бізнесу»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		22 год.	4 год.
		Семінарські	
		18 год.	4 год.
		Індивідуально-консультативна робота	
		2 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	110 год.
	Вид контролю: Екзамен		

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Після вивчення курсу «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) здобувачі вищої освіти другого магістерського рівня (шифр компоненти освітньої програми – ОК 4) повинні володіти такими компетентностями:

інтегральна:

здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, зокрема психології бізнесу, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

загальні:

- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

спеціальні:

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

фахові:

ФК4. Здатність досліджувати проблеми і специфічні наслідки бізнес-діяльності для особистості.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Формулювання результатів навчання для обов'язкової навчальної дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) базується на результатах навчання, визначених освітньо-професійною програмою, зокрема:

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН 13. Здійснювати етично та відповідально прикладні дослідження та психологічні оцінки (тобто потреби споживачів, мікроклімат, організаційний імідж та культура, питання індивідуальної та групової роботи, підготовленість персоналу, мотивація та підвищення ефективності тощо) щодо потреб бізнесу та характеристик організації, формувати та повідомляти цільові результати, висновки та обґрунтовані практичні рекомендації.

ПРН 16. Уміти розробляти практичні рекомендації з інтеграції інтересів бізнесу і суспільства, підвищення ефективності бізнес-діяльності, оптимізації взаємин представників бізнесу й усіх зацікавлених сторін, включаючи суспільство в цілому.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) є: засвоєння теоретичних і практичних засад з таких дисциплін, як: «Психологія бізнесу».

Постреквізитами вивчення дисципліни є: «Поведінкова економіка».

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Змістові модулі	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Лекції	Семінарські заняття	І.К.Р.	С.Р.С	Всього	Лекції	Семінарські заняття	І.К.Р.	С.Р.С	Всього
Модуль 1 = 2,1 залікових кредити (62 годин) – денна форма навчання 1,9 залікових кредити (58 годин) – заочна форма навчання											
ЗМ 1. Теоретичне підгрунття психології цінностей											
Т.1	Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна	4	2		10	16	2			13	15
Т.2	Цінності, ціннісні орієнтації і особистісний смисл	4	2		10	16				13	13
Т.3	Проблема класифікації цінностей та їх функції	4	2		10	16				14	14
Т.4	Цінності у структурі особистості	2	2		10	14		2		14	16
Всього по модулю		14	8		40	62	2	2		54	58
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття 4– 40 хв.)											
Модуль 2. = 1,9 залікових кредити (58 годин) – денна форма навчання 2,1 залікових кредити (62 години) – заочна форма навчання											
ЗМ 2. Психологія становлення цінностей особистості											
Т.5	Психологічний розвиток як основа становлення цінностей	2	2		10	14				14	14
Т.6	Становлення цінностей особистості та суб'єктивне благополуччя	2	2		10	14	2			14	16
Т.7	Моделювання та психологічна діагностика становлення цінностей особистості	2	2		10	14				14	14
Т.8	Фактори, механізми та умови становлення цінностей особистості	2	4	2	8	16		2	2	14	18
Всього по модулю		8	10	2	38	58	2	2	2	56	62
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття 8– 40 хв.)											
Форма підсумкового контролю – екзамен											
Разом годин з курсу		22	18	2	78	120	4	4	2	110	120

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовний модуль 1. Теоретичне підґрунтя психології цінностей.

ТЕМА 1. Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.

План лекційного заняття:

1. Психологія цінностей в системі наукового знання та її актуальність у роботі психолога й зокрема у сфері бізнесу.
2. Об'єкт, предмет, основні поняття й методи психології цінностей.
3. Основні підходи до вивчення теоретичних уявлень про цінності від античності до наших днів.
4. Робоча програма студента з навчальної дисципліни «Психологія цінностей».

План семінарського заняття :

1. Етимологія слова «цінність». Причини актуалізації проблеми необхідності вивчення психології цінностей у XXI столітті.
2. Розуміння цінності на побутовому рівні та їх визначення у науковій літературі.
3. Цінності як нормативна категорія. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «значущість», «цінність» і «потреба».
4. Зміст психології цінностей як навчальної дисципліни. Робоча програма студента освоєння дисципліни й вимоги до знань і вмінь з дисципліни «психологія цінностей».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Актуальність для психолога проблеми становлення цінностей особистості.
2. Порівняльний аналіз предмета соціології цінностей і психології цінностей.
3. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «значущість», «цінність» і «потреба».

Перелік питань для самоконтролю:

1. Визначення предмета психології цінностей як наукової дисципліни.
2. Актуалізація проблеми необхідності вивчення психології цінностей в XXI столітті.
3. Розуміння цінності на побутовому рівні й визначення цінностей у науковій літературі.
4. Основні підходи до вивчення теоретичних уявлень про цінності від античності до наших днів (Сократ, Аристотель, Діоген Лаертський, Т. Гоббс, І. Кант, Р.Г. Лотц, В. Віндельбанд, Г. Ріккерт, М. Шелер, Н.А. Бердяєв, М. О. Лоський, Ф. Ніцше, Дж. Роттер і ін.).
5. Підходи до вивчення цінностей особистості у вітчизняній психології (В. Василенко, Б. Ананьєв, Рубінштейн, Є. Головаха та ін.).
6. Цінності як нормативна категорія та співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «значущість», «цінність» і «потреба».

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [6,8,10].

Тема 2. Цінності, ціннісні орієнтації і особистісний смисл

План лекційного заняття:

1. Співвідношення понять «цінність» і «ціннісна орієнтація». Ціннісні орієнтації особистості в гуманістичній і екзистенціальній психології (К. Роджерс, А. Маслоу, Г. Оллпорт, В. Франкл і ін.).
2. Аксіопсихологія. Науково-теоретичний аналіз проблеми вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій.

3. Смысл як інтегральна основа особистості, як життєве завдання, як інтерпретація життя, як аспект інтеграції особистої та соціальної дійсності.

План семінарського заняття:

1. Проблема співвідношення понять «цінність» і «ціннісна орієнтація».
2. Ціннісні орієнтації особистості в контексті різних психологічних теорій. Ціннісні орієнтації і установки.
3. Поняття «особистісні цінності» як смислові утворення особистості й сутність особистісного смислу.
4. Аналіз смислу як життєвого завдання, як інтерпретації життя, як аспекту інтеграції особистої та соціальної дійсності.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Порівняльний аналіз різних кутів зору на розуміння цінностей, ціннісних орієнтацій і установок.
2. Приклади проблеми смислу в теорії і реальному житті.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Особливості поглядів на проблему цінностей і ціннісних орієнтацій, що склалися у вітчизняній психології.
2. Основні підходи до класифікації цінностей і ціннісних орієнтацій особистості.
3. Місце і роль ціннісних орієнтацій в структурі особистості і реалізації її діяльності.
4. Приклади впливу тих чи інших ціннісних орієнтацій на поведінку людини.
5. Визначення поняття «особистісний смисл» і його відмінність від поняття «сєнс життя».
6. Спільне і відмінне в поняттях «смысл», «цінність», «ціннісна орієнтація».

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [7,9].

Тема 3. Проблема класифікації цінностей та їх функції

План лекційного заняття:

1. Традиції класифікації цінностей.
2. Сутність деменціонального методу та його значення для класифікації цінностей (В.Франкл, Д.Леонтєв).
3. Проблема функцій цінностей у психологічній літературі.

План семінарського заняття:

1. Ієрархія головних цінностей у філософській літературі та соціологічний аспект їх типологізації.
2. Систематизація цінностей В. Крауса і класифікація цінностей Е.Фромма.
3. Класифікація цінностей М. Рокіча у варіанті, адаптованому В. Ядовим. Списки цінностей за М. Рокічем.
4. Проблема функцій цінностей у психологічній літературі. Функції цінностей за Л.Романюк.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблема функцій цінностей у психологічній літературі
2. Обґрунтування функцій цінностей.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Сутність діонісійської, геркулесівської, прометеївської, апполонівської і сократівської класифікації цінностей.

2. Матеріалістичні традиції класифікації цінностей та за відношенням до людини, до її потреб.
3. Систематизація цінностей В. Крауса і класифікація цінностей Е. Фромма.
4. Списки цінностей за М. Рокічем.
5. Сутність деменціонального методу та його значення для класифікації цінностей.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [6,8,10].

Тема 4. Цінності у структурі особистості.

План лекційного заняття:

1. Проблема розкриття у психології структури особистості.
2. Місце цінностей у структурі особистості.
3. Визначення функцій цінностей в структурі особистості.

План семінарського заняття:

1. Структурні концепції особистості. Дефініція особистості Е. Фромма.
2. Глобальні складові, які виділяють з початку ХХІ століття психологи в структурі особистості.
3. Схематичне відображення місця цінностей у структурі особистості.
4. Підґрунтя для визначення місця і функцій цінностей в структурі особистості.

План самостійної роботи:

1. Порівняльний аналіз різних кутів зору на структуру особистості та визначення в ній місця цінностей.
2. Приклади з теорії і бізнесу функцій цінностей.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Структури особистості за Р. Кеттелом і Б. Братусем, Л. Х'еллом і Д. Зіглером.
2. Професійні визначення особистості (К. Роджерс, Г. Оллпорт, Д. Келлі, Р. Кеттела, А.Бандура).
3. Спільне для більшості теоретичних визначень особистості. Стаття А. Ребера «Особистість».
4. Онтологічний підхід С. Рубінштейна.
5. Найпопулярніші приклади структурних концепцій особистості (Г. Оллпорт, Р. Кеттел і Г. Айзенк).
6. Підхід В. Рибалки до основи системної психологічної структури особистості та відображення місця цінностей у структурі особистості за Л. Романюк.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [7,8,10].

Змістовний модуль II. Психологія становлення цінностей особистості

Тема 5. Психологічний розвиток як основа становлення цінностей

План лекційних занять:

1. Загальні принципи психічного розвитку.
2. Становлення в процесі розвитку.
3. Психологічні механізми розвитку цінностей.

- План семінарського заняття:*
1. «Порівняльна психологія розумового розвитку» (Х. Вернер) і система цілей індивідуального розвитку людини в психолого-педагогічній теорії Р. Хевігхерста.
  2. Сучасні визначення розвитку. Схеми розвитку запропоновані Л. Кольбергом, Г. Дюпоном, Дж. Ловингером та ін.
  3. Становлення особистості (Г. Костюк, В. Рибалко та ін.).
  4. Психологічні механізми розвитку особистості.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Механізми соціалізації.
2. Рефлексія.
3. Формули людини В. Лефевра.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Розуміння розвитку філософією, психологією і педагогікою
2. Триєдина сутність людини і синергетичні ідеї розвитку.
3. Загальні принципи психічного розвитку.
4. Становлення в процесі розвитку. Становлення особистості.
5. Визначення психологічного механізму людини.
6. Психологічні механізми розвитку цінностей.
7. Внутрішньо-особистісна і соціально-психологічна сторони становлення цінностей особистості бізнесмена.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [6,10].

Тема 6. Становлення цінностей особистості та суб'єктивне благополуччя

План лекційного заняття:

1. Проблема зв'язку між цінностями і благополуччям. Ідіоцентризм і аллоцентризм.
2. Універсальні моделі психологічного благополуччя.
3. Кореляції між особистісними цінностями і суб'єктивним благополуччям як мірою задоволення життям.

План семінарського заняття:

1. Взаємовпливи у становленні особистісних цінностей та суб'єктивного благополуччям.
2. Прямі відношення між цінностями і благополуччям. Л. Сагів і Ш. Шварц про зв'язок між ієрархією цінностей.
3. Головні типи потреб і благополуччя. Універсальні моделі психологічного благополуччя за Ш. Аїш.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості взаємозв'язку цінностей бізнесу і благополуччя бізнесмена.
2. Модель факторних навантажень ціннісних вимірів (PVQ), індивідуального рівня культури і суб'єктивного благополуччя (SWLS).

Перелік питань для самоконтролю:

1. Проблема зв'язку між цінностями і благополуччям.
2. Цінності і культура. Індивідуально-психологічна конструкція культури.
3. Ідіоцентризм і аллоцентризм.
4. Взаємовпливи у становленні особистісних цінностей та суб'єктивного благополуччям.
5. Зв'язок між ієрархією цінностей моделі Ш. Шварца і благополуччям через відношення між

типами цінностей і вимірами когнітивного й емоційного аспектів благополуччя.

6. Головні типи потреб і благополуччя.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [6,8,10].

Тема 7. Моделювання та психологічна діагностика становлення цінностей особистості

План лекційного заняття:

1. Структурно-функціональне моделювання в психології цінностей.
2. Психодіагностика цінностей.
3. Модель нелінійного процесу становлення цінностей особистості.

План семінарського заняття:

1. Сутність структурно-функціональної моделі. Модель організаційного аналізу і класифікації парадигм соціальної теорії за Г. Барреллом і Г. Морганом і модель критичної соціальної освіти.
2. Модель становлення цінностей особистості за Л. Романюк. Візуалізація простору становлення цінностей особистості. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в університетському просторі соціалізації.
3. Підходи до психодіагностики цінностей. Основні методики.
4. Дослідження становлення цінностей та кроскультурні дослідження.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в бізнесовому просторі соціалізації.
2. Порівняти підходи до психодіагностики цінностей.
3. Емпіричні кореляти становлення цінностей.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Модель організаційного аналізу і класифікації парадигм соціальної теорії за Г. Барреллом і Г. Морганом.
2. Модель становлення цінностей особистості за Л. Романюк.
3. Візуалізація простору становлення цінностей особистості.
4. Внесок у психодіагностику цінностей Г. Оллпорта. «Тест вивчення цінностей» Г. Оллпорта, П. Вернона, Г. Ліндсейя.
5. Методика вивчення цінностей (The value survey), розроблена М. Рокічем (Rokeach, 1973).
6. Опитувальник Ш. Шварца і опитувальник «Список особистісних переваг» А. Едвардса.
7. Тест смисложиттєвих орієнтацій (СЖО) і проєктивні методики для вивчення цінностей.
8. Критерії-цінності якості бізнесу.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [9,10].

Тема 8. Фактори, механізми та умови становлення цінностей особистості

План лекційного заняття:

1. Емпірична картина становлення цінностей особистості. Особисті цінності менеджерів і бізнесменів.
2. Психологічні механізми становлення цінностей особистості.
3. Аксіологічний аспект розвитку особистості.

План семінарського заняття:

1. Взаємозв'язок становлення цінностей з факторами віку, фахового спрямування та культури.
2. Кроскультурне вимірюванні цінностей. Факторні навантаження цінностей відкритості до змін.
3. Інтерація і креативність як механізми становлення цінностей особистості.

План індивідуально-консультативної роботи:

1. Процес становлення цінностей особистості засобами самоідентифікації .
2. Психологія особистості Л. Х'єлла і Д. Зіглера.
3. Професіональні визначення особистості (К. Роджерс, Г. Оллпорт, Д. Келлі, Р. Кеттела, А.Бандура).
4. Структурні концепції особистості (Г. Оллпорт, Р. Кеттел і Г. Айзенк).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особисті цінності менеджерів і бізнесменів.
2. Умови становлення цінностей у розвитку особистості.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Соціально-психологічна сторона процесу становлення цінностей.
2. Модель факторних навантажень виміру відкритості до змін у PVQ.
3. Взаємозв'язок становлення цінностей з факторами віку, фахового спрямування та культури.
4. Кроскультурне вимірюванні цінностей. Факторні навантаження (CFA, Amos 7) цінностей відкритості до змін.
5. Психологічні механізми становлення цінностей особистості.
6. Умови становлення цінностей у розвитку особистості.

Рекомендована література:

Основна: [1; 2; 3; 4,5].

Допоміжна: [6,8,10].

3. CONTENT OF THE COURSE BY CONTENT MODULES

Content module 1. **Theoretical basis of the psychology of values.**

TOPIC 1. **Psychology of values as a scientific and educational discipline.**

Lecture plan:

1. Psychology of values in the system of scientific knowledge and its relevance in the work of a psychologist and in particular in the field of business.
2. Object, subject, basic concepts and methods of value psychology.
3. The main approaches to the study of theoretical ideas about values from antiquity to the present day.
4. The student's work program in the discipline "Values' Psychology".

Seminar plan:

1. Etymology of the word "value". Reasons for actualizing the problem of the need to study the psychology of values in the XXI century.
2. Understanding of values at the household level and their definition in the scientific literature.
3. Values as a normative category. The ratio of the concepts "value" and "value", "value" and "significance", "value" and "need".
4. The content of the psychology of values as a discipline. The student's work program for mastering the discipline and the requirements for knowledge and skills in the discipline "psychology of values".

Student's independent work plan:

1. To study the literature on the relevance for the psychologist of the problem of formation of personal values.
2. Conduct a comparative analysis of the subject of sociology of values and psychology of values.
3. Analyze the relationship between the concepts of "value" and "value", "value" and "significance", "value" and "need".

List of questions for self-control:

1. Defining the subject of psychology of values as a scientific discipline.
2. Actualization of the problem of the need to study the psychology of values in the XXI century.
3. Understanding values at the household level and defining values in the scientific literature.
4. The main approaches to the study of theoretical ideas about values from antiquity to the present day (Socrates, Aristotle, Diogenes Laertius, T. Hobbes, I. Kant, RG Lotz, W. Windelband, G. Rickert, M. Scheler, N .A. Berdyaev, MO Lossky, F. Nietzsche, J. Rotter, etc.).
5. Approaches to the study of personality values in domestic psychology (V. Vasylenko, B. Ananiev, Rubinstein. E. Golovakha, etc.).
6. Values as a normative category and the ratio of the concepts "value" and "value", "value" and "significance", "value" and "need".

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 2. **Values, value orientations and personal meaning**

Lecture plan:

1. The ratio of the concepts of "value" and "value orientation". Value orientations of the individual in humanistic and existential psychology (K. Rogers. A. Maslow, G. Allport. In Frankl, etc.).
2. Axiopsychology. Scientific and theoretical analysis of the problem of studying values and value orientations.
3. Meaning as an integral basis of personality, as a life task, as an interpretation of life, as an aspect of integration of personal and social reality.

Seminar plan:

1. The problem of the relationship between the concepts of "value" and "value orientation".
2. Value orientations of the individual in the context of various psychological theories. Value orientations and attitudes.

3. The concept of "personal values" as semantic formations of personality and the essence of personal meaning.
4. Analysis of meaning as a life task, as an interpretation of life, as an aspect of integration of personal and social reality.

Student's independent work plan:

1. To study the synopsis of the lecture and the corresponding literature on the topic.
2. Carry out a comparative analysis of different points of view on the understanding of values, value orientations and attitudes.
3. Prepare examples of the problem of meaning in theory and real life.

List of questions for self-control:

1. Features of views on the problem of values and value orientations that have developed in domestic psychology.
2. Basic approaches to the classification of values and value orientations of the individual.
3. The place and role of value orientations in the structure of personality and the implementation of its activities.
4. Examples of the influence of certain value orientations on human behavior.
5. Definition of "personal meaning" and its difference from the concept of "meaning of life".
6. Common and different in the concepts of "meaning", "value", "value orientation".

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 3. **The problem of classification of values and their functions**

Lecture plan:

1. Traditions of classification of values.
2. The essence of the dimensional method and its significance for the classification of values (V. Frankl, D. Leontiev).
3. The problem of value functions in the psychological literature.

Seminar plan:

1. Hierarchy of main values in the philosophical literature and the sociological aspect of their typology.
2. Systematization of values of V. Kraus and classification of values of E. Fromm.
3. Classification of values of M. Rokich in the variant adapted by V. Yadov. Lists of values according to M. Rokich.
4. The problem of value functions in the psychological literature. Functions of values according to L. Romanyuk.

Independent work plan:

1. Elaboration of lecture notes and relevant literature on the topic.
2. Compilation of an explanatory dictionary according to the plan of lectures and seminars.
3. Preparation of a presentation on the seminar

List of questions for self-control:

1. The essence of the Dionysian, Herculean, Prometheus, Apollonian and Socratic classification of values.
2. Materialist traditions of classification of values and in relation to the person, to his needs.
3. Systematization of values of V. Kraus and classification of values of E. Fromm.
4. Lists of values according to M. Rokich.
5. The essence of the dimensional method and its significance for the classification of values.
6. Substantiation of value functions.

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 4. **Values in the structure of personality**

Lecture plan:

1. The problem of disclosure in the psychology of personality structure.
2. The place of values in the structure of personality.
3. Defining the functions of values in the structure of personality.

Seminar plan:

1. Structural concepts of personality. Definition of personality E. Fromm.
2. Global components that have been identified since the beginning of the XXI century by psychologists in the structure of personality.
3. Schematic representation of the place of values in the structure of personality.
4. The basis for determining the place and functions of values in the structure of personality.

Independent work plan:

1. To study the synopsis of the lecture and the corresponding literature on the topic.
2. Carry out a comparative analysis of different angles on the structure of personality and determine the place of values in it.
3. Prepare examples from the theory and business of value functions.

Individual work plan

Preparation of presentations on:

1. Psychology of personality of L. Hell and D. Ziegler.
2. Professional definitions of personality (K. Rogers, G. Allport, D. Kelly, R. Kettel, A. Bandura).
3. Structural concepts of personality (G. Allport, R. Kettel and G. Eisenk).

List of questions for self-control:

1. Personality structures according to R. Kettel and B. Bratus, L. Hell and D. Ziegler.
2. Professional definitions of personality (K. Rogers, G. Allport, D. Kelly, R. Kettel, A. Bandura).
3. Common to most theoretical definitions of personality. Article by A. Reber "Personality".
4. Ontological approach of S. Rubinstein.
5. The most popular examples of structural concepts of personality (G. Allport, R. Kettel and G. Eisenk).
6. V. Rybalka's approach to the basis of the systemic psychological structure of personality and reflection of the place of values in the structure of personality according to L. Romanyuk.

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Content module II. **Psychology of personality values becoming**

Topic 5. **Psychological development as a basis for the values becoming**

Lecture plan:

1. General principles of mental development.
2. Formation in the process of development.
3. Psychological mechanisms of value development.

Seminar plan: 1. "Comparative psychology of mental development" (H. Werner) and the system of goals of individual human development in the psychological and pedagogical theory of R. Hevigurst.

2. Modern definitions of development. Development schemes were proposed by L. Kohlberg, G. Dupont, J. Lovinger, and others.
3. Formation of personality (G. Kostyuk, V. Rybalko, etc.).
4. Psychological mechanisms of personality development.

Independent work plan:

1. Prepare a presentation of each seminar question.
2. Prepare an essay of your choice on the following topics:
  - 2.1. Mechanisms of socialization.
  - 2.2. Reflection.
  - 2.3. V. Lefebvre's human formulas.

List of questions for self-control:

1. Understanding the development of philosophy, psychology and pedagogy
2. Third essence of man and synergetic ideas of development.
3. General principles of mental development.
4. Becoming in the process of development. Becoming of personality.
5. Determining the psychological mechanism of man.
6. Psychological mechanisms of value development.
7. Intra-personal and socio-psychological aspects of personal values becoming in the businessman.

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 6. Becoming of personal values and subjective well-being

Lecture plan:

1. The problem of the connection between values and well-being. Idiocentrism and allocentrism.
2. Universal models of psychological well-being.
3. Correlations between personal values and subjective well-being as a measure of life satisfaction.

Seminar plan:

1. Interactions in the personal values and subjective well-being becoming.
2. Direct relations between values and well-being. L. Sagiv and S. Schwartz on the relationship between the hierarchy of values.
3. The main types of needs and well-being. Universal models of psychological well-being according to Sh. Aish.
4. Model of factor loads of value measurements (PVQ), individual level of culture and subjective well-being (SWLS).

Independent work plan

1. Prepare presentations according to the lesson plan.
2. Identify the features of the relationship between business values and the well-being of the businessman.

List of questions for self-control:

1. The problem of the connection between values and well-being.
7. Model of factor loads of value measurements (PVQ), individual level of culture and subjective well-being (SWLS).

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 7. Modeling and psychological diagnosis of personal values becoming

Lecture plan:

1. Structural and functional modeling in the psychology of values.
2. Psychodiagnostics of values.
3. Model of nonlinear process of personality values becoming.

Seminar plan:

1. The essence of the structural-functional model. Model of organizational analysis and classification of paradigms of social theory by G. Barrell and G. Morgan and the model of critical social education.
2. Model of personality values becoming according to L. Romanyuk. Visualization of the space of personal values becoming. Components of the model of personal values becoming in the university space of socialization.
3. Approaches to psychodiagnostics of values. Basic techniques.
4. Studies of values becoming and cross-cultural research.

Independent work plan

1. Describe the components of the model of personal values becoming in the business space of socialization. .
2. Compare approaches to psychodiagnostics of values.

3. Get acquainted with the empirical correlates of values becoming.

List of questions for self-control:

1. Model of organizational analysis and classification of paradigms of social theory by G. Barrell and G. Morgan.
2. Model of personality values becoming according to L. Romanyuk.
3. Visualization of the space of personal values becoming.
4. Contribution to the psychodiagnostics of G. Allport's values. "Test of the study of values" by G. Allport, P. Vernon, G. Lindsay.
5. Methodology of the study of values (The value survey), developed by M. Rokech (Rokeach, 1973).
6. Questionnaire S. Schwartz and questionnaire "List of personal preferences" A. Edwards.
7. Test of semantic life orientations (SJO) and projective methods for studying values.
8. Criteria-values of business quality.

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5].

Topic 8. **Factors, mechanisms and conditions of personal values becoming**

Lecture plan:

1. Empirical picture of personal values becoming. Personal values of managers and businessmen.
2. Psychological mechanisms of personality values becoming.
3. Axiological aspect of personality development.

Seminar plan:

1. The relationship between the values becoming with factors of age, professional orientation and culture.
2. Cross-cultural measurement of values. Factor loads of values of openness to change.
3. Interaction and creativity as mechanisms of personal values becoming.
4. Conditions for the values becoming in the development of personality.

Individual work plan:

1. Using a biographical method to conduct a study of the creative productivity of several people in the field of business.
2. To analyze the process of values becoming of one's personality by means of self-identification.

Independent work plan:

1. Study the content of the topic according to the syllabus of the lecture and recommended literature sources.
2. Prepare a presentation according to the seminar plan.
- 3 Compare the personal values of managers and businessmen.

List of questions for self-control:

1. Socio-psychological side of the process of values becoming.
2. Model of factor loads of measurement of openness to changes in PVQ.
3. The relationship of the formation of values with the factors of age, professional orientation and culture.
4. Cross-cultural measurement of values. Factor loads (CFA, Amos 7) values of openness to change.
5. Psychological mechanisms of formation of personality values.
6. Conditions for the formation of values in the development of personality.

Recommended literature:

basic - [1; 2; 3; 4,5]..

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 4 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (21 бал)				Контрольний захід №1 (5 б.)	екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (екзамен)
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4			
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2			
Самостійна робота	2	2	2	2			
Модулі	Модуль 2 – (29 балів)				Контрольний захід №2 (5 б.)		
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8			
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2			
Самостійна робота	2	2	2	2			
Індивідуальна робота				3			
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5						

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (20 балів)				Контрольна робота (5 б.)	Екзамен- 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (екзамен)
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т. 4			
Відповідь на семінарському занятті				4			
Самостійна робота	4	4	4	4			
Модулі	Модуль 2 - (30 бали)				Контрольна робота (5 б.)	Екзамен- 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (екзамен)
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8			
Відповідь на занятті				4			
Самостійна робота	4	4	4	4			
Індивідуальна робота				5			

Критерії оцінювання відповіді на семінарському заняття Денна форма навчання

Критерії оцінювання	К-сть балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання відповіді на семінарському заняття Заочна форма навчання

Критерії оцінювання	К-сть балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало	3

достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	1

Шкала оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти
Денна форма навчання

К-сть балів	Критерії оцінювання
2	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Шкала оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти
Заочна форма навчання

К-сть балів	Критерії оцінювання
4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
3	Володіє навчальним матеріалом фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань
2	Допускає неточності при розкритті досліджуваної проблеми.
1	Не в змозі викласти навчальний матеріал, не розуміє змісту теоретичних питань, відчуваються ускладнення у пов'язанні теоретичного матеріалу із практичною діяльністю.
0	Самостійна робота не виконана

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів.

К-сть балів	Критерії оцінювання
4-5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
2-3	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний навести прикладів
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

У робочій програмі зазначається назва індивідуального завдання, його обсяг, структура, коротка характеристика змісту і вимог до виконання та оцінювання. Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проекту або інших формах описаних робочою програмою або методичною розробкою і оцінюється від 0 до 3 балів (денна), від 0 до 5 балів (заочна) форми навчання.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Денна форма навчання

К-сть балів	Критерії оцінювання
3	Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовка презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднані, проаналізовані та узагальнені висновками.
2	Послідовність, логічність написання реферату, але без презентації.
1	Робота виконана поверхово, не захищена, відсутня презентація
0	Робота відсутня

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Денна форма навчання

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	Послідовність, логічність написання роботи, а також підготовка презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднані, проаналізовані та узагальнені висновками.
4	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте без пов'язання результатів із практичною діяльністю психолога.
3	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
2	Послідовність, логічність написання реферату присутня: відсутня презентація та захист

1	Робота виконана поверхово, не захищена, відсутня презентація
0	Робота відсутня

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 100 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка національною шкалою за	
					Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	Відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
70-79	C	Добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	Задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

		повторним вивченням залікового кредиту				

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Критерії оцінювання відповідно до виду робіт, необхідно конкретизувати.

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- дидактичні і стандартизовані тести;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль:

1. Опишіть основні підходи до визначення поняття «цінність».
2. Проаналізуйте філософські, соціологічні та психологічні уявлення про проблему цінностей і ціннісних орієнтацій.
3. Порівняйте погляди на цінності особистості в психодинамічних, біхевіористських і екзистенційно-гуманістичних напрямках.
4. Охарактеризуйте особливості поглядів на проблему цінностей і ціннісних орієнтацій, що склалися у вітчизняній психології.
5. Сформулюйте основні підходи до класифікації цінностей і ціннісних орієнтацій особистості.
6. Визначте місце і роль ціннісних орієнтацій в структурі особистості і реалізації її діяльності.
7. Наведіть приклади впливу тих чи інших ціннісних орієнтацій на поведінку людини.
8. Дайте визначення поняттю «особистісний смисл» і розмежуйте поняття «сене життя» і «особистісний смисл».
9. Співставте між собою поняття «смысл», «цінність», «ціннісна орієнтація».
10. Охарактеризуйте основні умови і закономірності формування ціннісних уявлень особистості.
11. Проаналізуйте зміст ідентифікації, інтеріоризації та інтерналізації, як механізмів формування ціннісних орієнтацій.
12. Проаналізуйте роль біологічних і соціальних факторів у формуванні та розвитку ціннісної сфери особистості.
13. Опишіть основні етапи формування ціннісної сфери в процесі індивідуального розвитку.
14. Розкрийте закономірності формування і розвитку ціннісної сфери особистості в процесі навчання.
15. Порівняйте особливості формування системи ціннісних орієнтацій та особистісних смислів в різних умовах діяльності.
16. Охарактеризуйте особливості трансформації ціннісної сфери при патологічному розвитку особистості і в процесі психотерапії.
17. Як пояснювали розвиток Х. Вернер, З. Фройд, Ж. Піаже, Е. Еріксон, Р. Хевігхерст, Б. Скіннер, К. Юнг, У. Джемс.
18. Що таке становлення і якій зв'язок між розвитком і становленням у Г. Оллпорта?
19. У чому полягає ідея людини як «цільової системи» і які загальні принципи психічного розвитку?
20. Як аналізує О. Асмолов процес розвитку особистості?
21. Якій зв'язок між формуванням цінностей і стадіями емоційного розвитку людини простежує Г. Дюпон?
22. Який взаємозв'язок між становленням цінностей особистості та її суб'єктивним благополуччям?
23. Які функції виконують цінності ?

Підсумковий контроль

1. Актуальність дисципліни «Психологія цінностей» для життя та фахової діяльності психолога.
2. Місце психології цінностей в системі наукового знання.
3. Об'єкт, предмет і основні поняття психології цінностей.
4. Методи психології цінностей.
5. Актуальність дисципліни «Психологія цінностей» для працівників сфери бізнесу.

6. Загальна характеристика розвитку теоретичних уявлень про цінності і ціннісні орієнтації особистості.
7. Основні життєві цінності в античній філософії
8. Основні морально-філософські та психологічні погляди на систему цінностей в епоху Відродження.
9. Раціоналістичний підхід в розгляді цінностей в європейській філософії.
10. «Цінність» як критерій етичного в поведінці.
11. Ідеальний і абсолютний характер сфери цінностей як поняття духовності, що має божественне походження.
12. Цінності як значимість предметів, засіб задоволення потреб людини.
13. Суспільно-історичний характер цінностей в працях класиків Заходу.
14. Цінності як суб'єктивний феномен в австрійській психологічній школі.
15. «Етика, мораль і цінності як результат асоціативного навчання» у біхевіористів.
16. Ціннісно-нормативна регуляція поведінки людини в рамках класичного психоаналізу.
17. Значення цінностей і ціннісних орієнтацій особистості в гуманістичній і екзистенціальній психології.
18. Інтегральна основа особистості в працях В. Франкла.
19. Проблема спрямованості в загальнопсихологічних теоріях особистості.
20. Типи особистісної спрямованості: гуманістична, егоїстична, депресивна, суїцидальна.
21. Особистісні цінності як регулятор активності людини.
22. Модель організаційного аналізу і класифікації парадигм соціальної теорії за Г. Барреллом і Г. Морганом.
23. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в освітньому просторі соціалізації.
24. Компоненти моделі становлення цінностей особистості в бізнес-просторі соціалізації.
25. Підходи до психодіагностики цінностей. Передісторія психодіагностики цінностей.
26. Внесок у психодіагностику цінностей Г. Оллпорта. «Тест вивчення цінностей» Г. Оллпорта, П. Вернона, Г. Ліндсея.
27. Методика вивчення цінностей (The value survey), розроблена М. Рокічем (Rokeach, 1973).
28. Проективні методики для вивчення цінностей. 24. Методика «автобіографія майбутнього» Дж. Гілеспі і Г. Оллпорта. Біографічний метод.
29. «40 вправ тренінгу NLP» Р. Джонсона.
30. Організація та методи дослідження становлення цінностей особистості. 31. Модель нелінійного процесу становлення цінностей особистості.
32. Психологічні механізми формування і розвитку ціннісних орієнтацій.
33. Людина в пошуках сенсу життя.
34. Становлення цінностей в університетському просторі соціалізації.
35. Соціально-психологічна сторона процесу становлення цінностей.
36. Інтеракція як механізм становлення цінностей особистості.
37. Креативність як механізм становлення цінностей особистості.
38. Організація відповідного простору становлення цінностей особистості.
39. Становлення смисложиттєвих цінностей особистості та раціональні психотехніки її розвитку.
40. Психотехнологія становлення цінностей у моделі світу особистості.
41. Становлення цінностей особистості засобами самоідентифікації.
42. Становлення цінностей у розвитку особистості через простір відповідної соціалізації.
43. Цінності педагогічної праці.
44. Цінності наукової праці.
45. Цінності праці в сфері бізнесу.
46. Етичні проблеми психологічного впливу на становлення цінностей особистості.
47. Етичні проблеми психологічного впливу на становлення цінностей особистості у сфері бізнесу.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Олпорт Г. Становление личности: избранные труды / Г. Олпорт. – М.: Смысл, 2019.–462 с.
2. Карпенко З. С. Аксіопсихологія особистості / З. С. Карпенко. – К.: Міжнар. фін. агенція, 2017. – 220 с.
3. Романюк Л.В. Психологія цінностей: навчальний посібник / Л.В.Романюк. – Кам'янець-Подільський: «Рута», 2017. – 368 с.
4. Романюк Л.В. Становлення цінностей особистості: психологічний аспект. – Кам'янець-Подільський: Вид-во та друк ПП Мошинський В.С., 2019. – 388 с.
5. Романюк Л. В. Ціннісні орієнтації студентів: сутність, структура і психологічні механізми розвитку / Л. В. Романюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2018. – 188 с.

Допоміжна:

6. Романюк Л.В. Становлення цінностей особистості: монографія. Кам'янець-Подільський, 2017. – 388 с. (С. 34-55)
7. Романюк Л.В. Психологія цінностей і ціннісні орієнтації студентів. Монографія. Київ. 2020. 202 с. (С. 16 – 28)
8. Романюк Л.В. Психологія цінностей: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 2017. 368 с. (С. 37 – 53).
9. Холл К, Линдсей Г. Теории личности. Учеб. пособие для факультетов психологии по дисциплине «Общ. Психология»: Пер. с англ – М. : КСП+, 1997; К.: PSYLIB, 2017. 719 с.
10. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (Основные положения, исследования и применение). – СПб. : Питер Ком, 1999. 608 с. (С. 105 – 605).

Інформаційні ресурси в інтернеті:

11. Psv-corp(g)carrier.kiev.ua
12. <http://www.ebk.net.ua/>
13. Статті із психології: <http://www.clubber.com>.

Міжнародні видання:

14. Lindenberger Ulman, Lovden Martin, Schellenbach Michael, Li Shu-Chen, Kruger Antonio Psychological Principles of Successful Aging Technologies – A Mini-Review // Gerontology. – 2018. – No 1. – Vol. 54. – Pages: 59-68;
15. Margund K. Rohr, Frieder R. Lang. Aging Well Together – A Mini-Review // Gerontology. – 2019. – No 3. – Vol. 5. – Pages: 333-343.
16. Miller, M.D. & Zilberman R.I. Using interpersonal psychotherapy with depressed elders. In S.H. Zarit & B.J. Knight (Eds.) A guide to psychotherapy and aging. New York: American Psychological Association., 20018, p.83-100.
17. Naparstek B.R. Staying well with guided imagery. New York, Warner Bros., 1994.
18. Park D.C. Applied cognitive aging research. In F.I.M.Craik & T.A.Salthouse (Eds.) The handbook of aging and cognition. Hilstade, N.J.: Erlbaum, 2019.
19. Psychological principles of successful aging technologies: a mini-review / [Ulman Lindenberger, Martin Lovden, Michael Schellenbach, Shu-Chen Li, Antonio Kruger] // Gerontology. – 2018. – № 1. – Vol. 54. – P. 59-68.
20. Rohr M.K. Aging well together – A mini review / Margund K. Rohr, Frieder R. Lang // Gerontology. – 2019. – № 3. – Vol. 5. – P. 333-343.
21. Scheibel A.B. Structural and functional changes in the aging brain. In J.E.Birren & K.W.Schaie (Eds.), Handbook of the psychology of aging. San Diego: Acad. Press, 1995, 105-128.
22. Zarit S.H., Zarit J.M. Mental disorders in older adults. N.Y.-London: The Guilford Press, 1998.
23. Zeiss A.M. & Steffen A. Behavioral and cognitive treatments: Social learning in older adults. In S.H.Zarit & B.G. Knight (Eds.) A guide to psychotherapy and aging. N.Y.: American Psychological Association, 1996, 35-60.

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
«Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою)
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 «психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія. Психологія бізнесу»

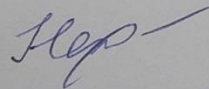
Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія», освітньо-професійної програми «Психологія. Психологія бізнесу».

Робоча програма навчальної дисципліни чітко структурована і включає всі необхідні змістові складові для забезпечення успішного оволодіння компетентностями з даного курсу: мета, завдання, об'єкт дослідження психології бізнесу, завдання для опрацювання на лекційних, семінарських заняттях, матеріал для самостійної роботи.

До основних завдань відносяться: поглиблення знань здобувачів вищої освіти зі специфіки психології цінностей людини і суспільства через аналіз проблематики загальної теорії цінностей і її найважливіших категорій; знайомство з основними напрямками досліджень цінностей у вітчизняній і зарубіжній психології; освоєння проблеми становлення цінностей особистості, її ціннісних орієнтацій, зміни традиційних цінностей і духовного світу; поглиблення розуміння студентами становлення як властивості відкритих ціннісних систем у просторі, де цінності від смислів генеруються синергією, що цінності відкритості до змін є основою людського розвитку; освоєння психологічної діагностики становлення цінностей особистості і особливостей особистості бізнесмена; сприяння творчому використанню знань, умінь і навичок, отриманих в ході вивчення курсу в повсякденних життєвих ситуаціях і професійній діяльності в сфері бізнесу.

Представлена робоча програма може бути рекомендованою для затвердження і впровадження в навчальний процес.

Рецензент:
Доцент кафедри психології,
педагогіки та соціології

О.О. Нежинська

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
«Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою)
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія. Психологія бізнесу»

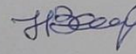
Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія цінностей» (за білінгвальною методикою) складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія», освітньо-професійної програми «Психологія. Психологія бізнесу».

Цінності займають найважливіше місце в житті людини і суспільства, оскільки саме вони характеризують власне людський спосіб і стиль життя. Особливу значущість проблема цінностей набуває в умовах вибору між цінностями і антицінностями адже сучасна людина часто є індивідом «за волею долі». Обмеженість у власних ресурсах і особиста відповідальність за результати прийнятих рішень – це предмет її власного, особистого вибору. При цьому суттєву допомогу людині покликані надавати професійні психологи, що й вимагає від них глибокого розуміння психології цінностей.

Психологія цінностей як навчальна дисципліна послуговується знаннями й багатьма методологічними прийомами філософії (аксіології), соціології (соціології цінностей) та історії психології, загальної і соціальної психології, психології особистості, практичної психології, вікової і педагогічної психології, економічної психології, психології бізнесу. Одночасно вона є високоефективним доповненням до даних курсів й збагачує всі спеціальні дисципліни магістерського рівня підготовки. Мета навчальної дисципліни «Психологія. Психологія бізнесу»: забезпечити розуміння студентами основних завдань психології цінностей як науки і практики та її значення в роботі психолога, психологічних особливостей цінностей у сфері бізнесу, сприяння їх вибору і функціонуванню.

Представлена робоча програма може бути рекомендованою для затвердження і впровадження в навчальний процес.

Рецензент:
д. н. із соц. комунікацій, професор
в.о. декана соціально-гуманітарних
технологій та менеджменту

Н.І. Зикун